

Kaikkien työelämä -podcast: Amu Urhonen

Haastattelija: Tervetuloa Kaikkien työelämä -podcastin pariin. Tässä podcastissa laajennamme käsityksiämme työstä sekä keskustelemme suomalaisen työelämän epäkohdista niiden kanssa, jotka ovat urallaan keskittyneet kyseisten epäkohtien oikaisemiseen. Minä olen Jarkko Immonen yksi Helsingin yliopiston uraohjaajista.

Haastattelija: Tänään puhutaan suomalaisen työelämän ableismista ja vammaisaktivismista. Vieraanani tänään on aktivisti, asiantuntija ja poliitikko **Amu Urhonen**. Urhonen on tunnettu yhteiskunnallinen keskustelija ja toimii tällä hetkellä muun muassa asiantuntijana Koneen säätiön rahoittamassa Vammaisaktivismia tekemässä -tutkimushankkeessa ja puheenjohtajana niin Abilis-säätiössä kuin Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:ssäkin. Aiemmin hän on toiminut esimerkiksi vammaisten ihmisoikeusjärjestö Kynnys ry:n puheenjohtajana, ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon asiantuntijana, Tampereen kaupungin vammaisasiamiehenä, Vammaisuuden vaiettu historia -hankkeen hankepäällikkönä ja kansainvälisen Punaisen Ristin vammaisinklusion asiantuntijana. Lisäksi Urhonen on tehnyt pitkän ja monipolvisen uran politiikassa vihreiden riveissä. En edes uskalla kysyä, mistä löysit aikaa vielä tälle podcastillekin, mutta syvimmat kiitokseni että niin teit. Tervetuloa **Amu Urhonen** ohjelmaan, tämä on suuri kunnia.

Amu Urhonen: Kiitos, todella kiva olla täällä.

Haastattelija: Määritellään heti kärkeen hieman käsitteitä. Kun näit tämän haastattelun kysymykset, totesit, että keskustellaksemme mielekkäästi työelämän ableismista meidän on syytä erottaa toisistaan käsitteet ableismi ja disabilismi. Mitä nämä sinänsä ehkä hieman kankeahkot anglismit tarkoittavat ja miksi niiden erottaminen tässä keskustelussa on tärkeää ja onko näille termeille olemassa hyviä suomenkielisiä vastineita?

Amu Urhonen: Kyllä, ensinnäkin vastaan ensimmäiseen, että toistaiseksi ei ole hyviä suomenkielisiä vastineita. Ehkä lähimpänä on syrjintä ja toimintakykyolettama. Disabilismi tarkoittaa vammaisten ihmisten suoraa syrjintää, joka liittyy nimenomaan vammaisuuteen. Ableismi voi olla muutakin. Se on rakenteellista syrjintää, joka liittyy siihen, että oletamme toimintakyvystä asioita. Mutta jos pysymme vammaisuudessa, niin ehkä hyvä esimerkki voisi olla se, että ajatellaan vaikka, että työpaikalla, jos siellä syrjitään vammaisia, siellä on suoraa disabilismia, vammaisten syrjintää. Niin silloin sinne ei edes pääse pyörätuolilla. Itse käytän pyörätuolia ja silloin se syrjisi minua. Mutta siitä päästään sillä, että tehdään esteetön siitä työpaikasta. Mutta ableismia olisi, jos jostain ehkä hiukan vähemmän ilmiselvistä syystä ajateltaisiin, että voin tehdä vai tiettyjä asioita siellä työpaikalla. Tai että minulle kuuluu vain tietty paikka siellä työpaikalla. Olisi esimerkiksi vammaisille osoitettu työpiste ja en pääsisi

muihin työpisteisiin. Koska se perustuisi siihen oletukseen, että päästäkseen liikkumaan kaikissa paikoissa siellä työpaikalla, niin täytyy olla tietty toimintakyky. Ja tämä on todella tärkeää ymmärtää, koska ole hiukan aistivinani että keskustelussa on ollut sitä, että kun olemme puhuneet kaikesta tästä ableismina, niin olemme päässeet vain suoraan syrjintään eikä varsinaiseen ableismiin mikä taas on vakavampi ongelma. Se on asennetason, oletustason ja rakenteellisen tason ongelma. Jos emme pääse siihen käsiksi niin emme kyllä näitä ongelmia koskaan saa selvitettyä.

Haastattelija: Tärkeitä huomioita. Ennen kuin mennään tämän jakson pääteemoihin, puhutaan kuitenkin hetki vielä sinusta. Pelkästään äskeisen esittelyn perusteella lienee perusteltua todeta, että olet ehtinyt urallasi tehdä hyvin paljon erilaisia asioita. Jos katsot omaa uraasi taaksepäin, minkälaisia yhdistäviä tekijöitä näet eri asioiden välillä? Mitkä ovat olleet, jos ovat olleet, kuuluisia punaisia lankoja urallasi? Liittyvätkö ne esimerkiksi arvoihin tai tiettyihin teemoihin joiden parissa olet halunnut toimia? Tai millaisilla perusteilla olet valikoinut sitä, mihin lähdet mukaan ja mihin et? Tai mihin positioihin ja mille toimintakentille olet halunnut hakeutua?

Amu Urhonen: Varmaan arvoni ovat asia, joka ohjaa tekemistäni elämässä ylipäättään kaikkein eniten. Ja olen aina tiennyt elämässäni, mikä on tärkeää. Käsitykseni ovat olleet aika tavalla samat siitä ihan koko elämäni. Tokihan, kun luettelit tekemisiäni, niin tämä ei ehkä ole kovin koherentti tämä urani, ja minusta tuntuu hassulta sanoa sitä uraksi, kun olen vain mennyt paikasta toiseen ja tehnyt asioita. Olen tyyppillinen generalisti, että olen pätkätyötä vähä siellä täällä tehnyt. Ehkä yksi teema on tietysti vammaisuus. Aika monet työtehtäväni ja luottamustoimeni ovat liittyneet jotenkin vammaisuuteen. Mutta minulla on ehkä aina ollut myös tavoite parantaa maailmaa ja muuttaa asioita parempaan suuntaan. Ehkä se on ollut, luulen, että nimenomaan se, että haluan muuttaa asioita, niin on ollut määrittävä tekijä urallani. Sitten kysymys siitä, kuinka olen valinnut asioita. Ensinnäkin ehkä voi sanoa, että jos olisin oikeasti saanut valita kuten haluan, niin en varmasti olisi tehnyt juuri näitä asioita. Olisin ehkä hakeutunut hiukan toisen tyyppisiin tehtäviin. En päässyt heti opiskelemaan enkä sitä alaa mitä halusin. En sano tätä nyt sen vuoksi, että olisin hirmu tyytymätön elämäni. Mutta se on mennyt aika eri tavalla kuin olen halunnut. Totta kai joitakin valintojakin olen tehnyt. Mutta ehkä tietyissä puitteissa olen tehnyt valintoja. Ja ehkä olin nuorempana ujo myöskin tekemään valintoja. Olin paljon turvallisuushakuisempi kuin nykyisin ja sen vuoksi tietyt valinnat muodostuivat tällaisiksi kuin muodostuivat. Kyllä olen aina ajatellut, kun olen hakeutunut johonkin tehtävään, tai olen ensinnäkin halunnut haastaa itseäni, olen aina ajatellut että haluan tehdä asioita, joista voin oppia joitain. Ja sellaisia asioita myöskin, missä voin olla hyödyksi. Aika monet ihmiset nauravat sitä, että minulla on, että esimerkiksi haaveilen kokouksesta. Ennen kuin tämä nauhoitus laitettiin käyntiin, niin kerroin, että suuri unelmani toteutui viime viikolla, kun olin YK:n vammaissopimuksen osapuolikokouksessa.

Amu Urhonen: Monet nauravat minulle kun viihdyn niin hyvin kokouksissa ja haluan harrastaa yhdistyshallintoa. Mutta myöskin ajattelen, että kun olen siinä hyvä, niin se on ehkä asia, jonka voin tarjota maailmalle, jossa juuri minä voin olla hyödyksi. Sen vuoksi olen varmastikin tehnyt sitä ja perehtynyt siihen ja tullut siinä hyväksi. Se on ihan todella myöskin varmaan yksi asia, että olen halunnut katsoa sellaisia kohtia, sellaisia asioita, joissa voin kehittyä, joissa voin olla myöskin hyödyksi. Ja joskushan jotkut luottamustehtävät, jotkut työpaikat ovat tulleet myös sillä tavalla, että olen halunnut tehdä töitä tiettyjen ihmisten kanssa. On ollut mukava porukka ja sellaiset, totta kai, tehtävät ovat myöskin olleet hauskoja. Olen saanut tehdä mieleisteni ihmisten kanssa töitä. Tämä oli pitkä vastaus, mutta pitkä on ollut urakin.

Haastattelija: Kyllä. Koulutukseltasi olet teologian maisteri täältä Helsingin yliopistosta, lisäksi olet opiskellut ainakin sosiaalipolitiikkaa Tampereen yliopistossa. Onko koulutuksesta ollut hyötyä urallasi? Jos on, osaatko antaa jotain esimerkkejä?

Amu Urhonen: Ensinnäkin lähtökohtaisesti ajattelen aina, että kaikesta koulutuksesta on hyötyä. Olen ihminen, joka ajattelee, että sivistyksellä ja koulutuksella on itseisarvo. Ja kyllä ihan pelkästään se, että osaa ajatella, että on päässyt kaiken sen hyvän opetuksen piiriin, minkä piirissä minäkin olen ollut, niin onhan se huikeeta. Mutta mitä konkreettista, mitäköhän esimerkkejä voisin antaa. Mietin tätä tässä yksi päivä. Mutta sen lisäksi että olen opiskellut teologiaa, pääaineeni oli kirkkohistoria, koska historia on asia, joka kiinnostaa minua ehkä kaikkein eniten. Ja uskonto kiinnostaa myöskin, niin se on ollut hyvä yhdistelmä. Sitten olen opiskellut sosiaalipolitiikkaa, mutta sivuaineenani oli kehitysmaatutkimus, joka ehkä on ollut konkreettisesti hyödyllisin asia urallani, koska kehitysyhteistyöhän tälläkin hetkellä aika paljon teen. Toki luottamustoimissa, mutta muutenkin. Se on ollut ihan konkreettisesti hyödyllistä. Mutta kyllä olen huomannut, että yliopistokoulutus antaa valmiuden myöskin keskustella ja antautua keskustelulle asioista. Jos olisin vain lukenut kirjoja itsekseni, niin en olisi joutunut osoittamaan kenellekään että olen ymmärtänyt mitä siellä kirjassa lukee. Enkä olisi myöskään voinut keskustella kenenkään fiksun opettajan kanssa siitä, mitä siellä kirjassa on lukenut ja mitä ajattelen siitä. En olisi ehkä osannut niin hyvin jäsentää ajatuksiani kuin mitä nyt osaan. Ja totta kai teologia on, vaikka ehkä voi ajatella, että mitä ihmettä minun alallani kukaan tekee teologialla. Niin kyllähän uskonto on kuitenkin sellainen asia, se on näytellyt niin suurta roolia tässä yhteiskunnassa ja muissakin yhteiskunnissa. Ja edelleen osittain aina välillä pulpahtelee jopa tämän sekulaarin yhteiskunnan rakenteissa. Kyllä sen ymmärtämisellä on, se on ihan äärimmäisen hyödyllistä. Jopa yllättävissä paikoissa se on ollut todella hienoa.

Amu Urhonen: Ja tottakai, siis myöskin olen saanut kielitaitoa opinnoistani. Olen myöskin koulutukseltani seksuaalineuvoja. Ja se on nyt ikään kuin kurssi, joka käydään. Tai se on huomattavasti kevyempi kuin yliopistotutkinto. Mutta siinä kun opiskelin seksuaalineuvojaksi ja kun olen toiminut seksuaalineuvojana hetken aikaa, niin onhan

myöskin sellainen ajattelun taito ja keskustelun taito ollut siinä todella tärkeää. Ja se varmaankin tuli juuri sieltä teologisesta, luulisin. Että osaan hahmottaa asioita ja löytää sen mikä on olennaista siinä, mitä asiakas sanoo. Ja edelleenkin käyn avoimessa yliopistossa ja kielikursseilla ja muuta. Olen hiukan ikuisuusopiskelija, mutta nykyisin sitä ei paljon arvosteta, mikä minua harmittaa. Koska minusta ihmisten kannattaisi opiskella ihan koko ajan. Ja kehittää itseään. Koska se antaa niin paljon.

Haastattelija: Kuten introssa mainitsin, niin yksi työnkuvistasi tällä hetkellä on toimia asiantuntijana *Vammaisaktivismia tekemässä: teoissa ja kerronnassa muotoutuva suomalainen vammaisliike* -hankkeessa. Kertoisitko tämän hankkeen toiminnasta, tavoitteista ja millaista oma työsi hankkeen asiantuntijana käytännössä on?

Amu Urhonen: Tämä on se, mistä tällä hetkellä saan elantoni. Meitä on neljä tutkijaa ja minä siinä hankkeessa. Olen asiantuntijana. Tavoitteenamme on tarkastella minkälaista suomalainen vammaisaktivismi on ollut ja on. Ketkä sitä tekevät ja millä tavoin sitä tehdään. Mitkä ovat aktivismin muodot ja myöskin minkälaisia tavoitteita sillä on. Olemme nyt ehkä puolessavälissä tätä hanketta, tähän asti olen lähinnä tehnyt tutkimushaastatteluja. Olen haastatellut aktivisteja ja olemme järjestäneet pari tilaisuutta, joissa on myöskin keskusteltu näistä asioista. Meillä on myös blogi, joka nyt on kyllä päivittynyt hiukan hitaasti, mutta on kuitenkin. Ja olemme myöskin, on tarkoituksena jonkun verran myöskin kommunikoida muiden maiden vammaistutkijoiden kanssa, kuinka suomalainen vammaistutkimus, onko siinä jotain yhteistä tai samaa kuin muiden maiden vammaisaktivismissä. Sen tyyppisiä asioita. Ja minä teen tutkimushaastatteluja, järjestän tilaisuuksia, päivitän blogia. Ja me aiomme kirjoittaa kirjan, joka on tämän hankkeen lopputuotos. Se olisi syksyn tehtäviä.

Haastattelija: Milloin tätä kirjaa on lupa odottaa käsiinsä?

Amu Urhonen: Varmaan vuoden, ehkä 2023 vuoden lopussa, voisin kuvitella. Se hiukan riippuu kustannussopimuksista ja muista. Mutta varmaankin silloin.

Haastattelija: Sitä odotellessa. Kirjoitat hankkeen blogissa kiehtovasti asiantuntijuuden ja aktivismin suhteesta ja voiko ihminen olla yhtä aikaa molempia, puhuit samasta teemasta myös vieraillessasi Ylen tuottamassa *Vammaiskultti* podcastissa, jolle muuten lämmin suositus. Eilen kun katsoin, se löytyi vielä Areenasta ainakin näin kesäkuussa 2022. Kertoisitko vähän mitä tästä teemasta ajattelet nyt ja miten nämä roolit ovat tulleet toimeen keskenään omalla urallasi?

Amu Urhonen: Mitäköhän kirjoitin. Eli blogitekstini oikeastaan lähti siitä havainnosta, että minulla on ollut melkoinen ristiriita siinä. Tosiaan identifioidun hyvin vahvasti aktivistiksi ja koen olevani aktivisti. Mutta erilaisissa yhteyksissä tällaiset akateemiset henkilöt ja tutkijat ja ehkä myöskin tietyt viranomaiset vähättelee tietämystäni sillä perusteella, että olen aktivisti. Ja huomasi, kun olen lukenut tiettyjä kirjoja tai jos vaikka somea luen, niin tietyt tutkijat viljelee tällaista vastakkainasettelua. Kyllä kyllä, on ne aktivistit ja sitten on asiantuntijat. Ja tämä on ollut minulle tietysti hankalaa, koska olen aktivisti ja aktivismini on sellaista, että se on hyvin asiaperusteista ja teen sitä paljon nimen omaan asioiden kanssa. Se on ihan lobbaamista se aktivismini, että perustelen asioita päättäjille ja kirjoitan mielipidekirjoituksia. Ja käytän aika paljon aikaa asioihin perehtymiseen. Ja kun tätä tekee näin sydämellä ja intohimoisesti kuten minä teen, vaikka siinä on aktivistin kiihkeyttä, niin eihän se poista sitä, että myöskin osaan asioita. Tiedän ihan hurjasti ja minua ahdistaa se, että sen vuoksi, että minulla ei ole akateemista, että en ole kirjoittanut vaikka artikkeleita siitä, niin että olisin jotenkin, että minua vähätellään sen vuoksi. Kyllä, Suomessa nyt vielä ehkä ylipäättään aktivisti on hiukan ruma sana. Monet minun haastattelemistanikin sanovat, että he eivät halua, eivät he ole aktivisteja, kun se koetaan niin aggressiiviseksi. Itselläni ei ole mitään, olen ihan mielelläni hankala, ei siinä mitään. Olen jo tottunut siihen, ja en tiedä miten maailmaa muutetaan, jos ei sanota mielipiteitään. Jos ei vaadi mitään. Nykyisin ehkä ajattelen sen niin, ja taisin siinä blogitekstissäkin tulla siihen lopputulokseen. Että olen yksi ihminen jolla voi olla monia rooleja.

Amu Urhonen: Ei minun aktivismini vähennä minun asiantuntemustani. Ehkä enemmänkin asiantuntijuuden määritelmää voisi laajentaa. Ja katsoa se mukaisesti kuka oikeasti tietää asioista. En, jos joku nyt haluaa vähätellä asiantuntijuuttani sillä perusteella että olen aktivisti. Niin sehän on vaientamista. Eikä sellaiseen pidä lähteä, en suostu sellaiseen. Totta kai voi olla, että välillä täytyy tehdä enemmän töitä sen eteen, että saa oikeasti vakuutettua sen toisen ihmisen. Ja voi olla että joskus ei tule kuulluksi, joskus jotkut ohittavat. Mutta en voi lopettaa aktivismia, olen sellainen ihminen. Että uskottavuuden vuoksi haluaisin lopettaa sen aktivismin. Ei tule siitä mitään. Mutta kyllä toivon, että aktivistien osaamista hyödynnettäisiin ja arvostettaisiin enemmän kuin tällä hetkellä Suomessa arvostetaan.

Haastattelija: Hieman tämän kyseisen hankkeen teemojakin sivuten otetaan tähän väliin eräänlainen metakysymys. Nämä ensimmäiset kysymykset ovat koskeneet enemmän tai vähemmän sinua ja uraasi henkilökohtaisesti. Jos minä olen tehnyt työni huonosti, on vaarana, että tähän keskusteluun on lipsahtanut ikävä inspiraatiopornon sivumaku. Kertoisitko mitä inspiraatiopornolla tarkoitetaan ja miksi sitä on syytä kaikin keinoin välttää? Voit myös halutessasi kertoa oman arvioisi siitä, miten pahasti pieleen tämä keskustelu on siinä mielessä mahdollisesti mennyt.

Amu Urhonen: Ei ole ollut inspiraatiopornoa tämä keskustelu. Olen todella otettu ensinnäkin siitä, että suhtaudut, olen juuri rypenyt sellaisessa epäonnistumisen tunteissa.

Jos kaverit on professoreita ja ministereitä, niin kyllä siinä itselle tulee välillä sellainen olo, että miksi vain sählään. Ei, et ole missään vaiheessa esimerkiksi sanonut, että oho, että teet tällaisia asioita, vaikka olet vammainen. Et ole missään vaiheessa sanonut, että kyllä inspiroit minua tai mikä minun tekosyyni on olla tekemättä asioita jos vammainenkin pystyy. Ne ovat kaikki inspiraatiopornoa. Inspiraatioporno on oikeastaan sellainen puhetapa, tai ajattelutapa, että vammainen ihminen, vammaisen ihmisen toiminta on inspiraation lähde muille ihmisille. Ja siinähan vammainen ihminen välineellistetään. Ja se myöskin on ylentämällä alentamista siinä mielessä, että se myöskin lähtee todella ikävästä ableistisesta ajatuksesta, että eihän vammainen voi. Oikeastaan vammaisen ei kuuluisi tehdä näin ja kuitenkin se tekee, niin se on sitten jotenkin inspiroivaa. Se ällöttää minua syvästi. En ole olemassa sen vuoksi, että olisin kenenkään inspiraatio. Enkä tee sitä mitä teen elämässäni, niin en tee sitä sen vuoksi, että muut ihmiset voisivat innostua siitä ja inspiroitua siitä. Vaan kyllä teen sitä ihan oman elämäni vuoksi, ihan kuin kuka tahansa muukin. Sitä on inspiraatioporno. Ja se on todella ällöttävää. Mutta en koe, että tämä keskustelu olisi sitä. Tässä on vain keskusteltu urastani.

Haastattelija: Kiitos tästä arvioista, mukava kuulla. Kaiken uhalla, otetaan kuitenkin vielä yksi kysymys sinusta ennen kuin vaihdetaan laajempaan linssiin. Ja tähän olet osittain tässä keskustelun matkalla hiukan vastannutkin, mutta tarkennetaan tähän nimenomaiseen teemaan vielä. Usein opiskelijat pohtii sitä, mitä kaikkea ura oikeastaan on, mistä ura koostuu. Minkälainen merkitys tai rooli omalla urallasi on ollut yhtäältä koulutuksella ja opinnoilla ja toisaalta erilaisilla vaihtoehtoisilla työn muodoilla, kuten niitä välillä kutsutaan? Esimerkiksi vapaaehtoistyöllä, aktivismilla, josta jopa puhuttiinkin, tai yhteisötoiminnalla tai vaikkapa vanhemmuudella?

Amu Urhonen: Ura tosiaan minun tapauksessani, en tiedä voiko puhua urasta kun olen tehnyt niin monenlaisia asioita. Olen säätänyt ja sählännyt kaikkea vähän sen mukaan mitä on tullut eteen ja mitä olen sattunut saamaan. Kuten sanoin, niin koulutuksellani ei ole välttämättä ihan hurjasti ollut merkitystä työuralleni. Ehkä vammaishistoriahankkeen on sellainen asia, joka vastasi omaa koulutustani. Koska olen tosiaan opiskellut kirkkohistoriaa ja kehitysmaatutkimuksen opinnoista on ollut hyötyä kehitysyhteistyössä. Mutta kehitysyhteistyössä olen ollut lähinnä luottamustoimissa. Eli Abiliksen ja Kynnys ry:n kehitysyhteistyöhankkeissa ollut erilaisissa luottamustehtävissä. Varmaan aktivismista on ollut hyötyä siinä, että olen voinut näyttää osaamiseni ja olen luonut verkostoja siinä tehtävässä. Toki aktivismi on ehkä hiukan kaksiteräinen miekka. Kuten sanoin, Suomessa aktivisteihin suhtaudutaan hiukan vihaisina ihmisinä. Ja Suomessa ei pidetä vihaisuudesta. Ja tiedän että olen aika kriittinen luonteeltani, niin se on myöskin, tiedän, että se on myöskin sulkenut minulta ovia. On ajateltu, että ei ehkä haluta noin tulista ihmistä töihin tiettyyn paikkaan. Tai halutaan rauhallisempi ihminen tietylle paikalle. Kyllähän verkostot on vaikuttaneet jo siihenkin, että mistä työpaikoista saa tietää. Ja tähän nykyiseenkin työhön niin vain lähdettiin tuttavaporukassa tätä miettimään tätä hanketta. Tai nykyinen esimieheni Reetta Mietola kysyi, lähtisinkö tällaiseen. Jos en olisi itse ollut aktivisti, ja jos en tuntisi Reettaa niin en olisi tässä. Monenlaiset asiat on varmasti vaikuttaneet siihen, mitä olen

tehnyt. On minulla toisaalta ollut monta kertaa myös sellainen hetki, että olen vain itse päättänyt puskea, että nyt haluan, nyt tämä asia kiinnostaa minua ja nyt haluan tähän. Poliitikastahan esimerkiksi ei oikein voi argumentoida sillä, että minulla on tällainen tai tällainen koulutus. Koska asiat menee äänimäärien ja kokemuksen ja sukupuolikiintiöiden ja tämän tyyppisten asioiden mukaan. Jolloin se on ehkä hiukan satunnaisempaa kuin taas työelämässä.

Amu Urhonen: Oikeastaan sekin on minusta kiinnostavaa, en tiedä liittyykö tämä tähän kysymykseen, mutta yksi asia mitä olen paljon miettinyt. On esimerkiksi se, kuinka erilaisia asioita uralla arvostetaan. Olen johtanut erilaisia järjestöjä, olen ollut puheenjohtajana erilaisissa järjestöissä 20 vuotta. Voin kertoa, että jos haen jotain palkkatyötä, jotain toiminnanjohtajan tehtävää vaikkapa. Niin minulle sanotaan, että minulla ei ole johtamiskokemusta. Ja se tuntuu minusta aivan täysin absurdilta, koska yleensä olen vielä johtanut hyvin pieniä järjestöjä. Ja pienissä järjestöissä luottamushenkilölläkin on lopulta aika paljon ihan käytännön johtamistyötä. Niin minusta on kiinnostavaa se, että sitä työtä mitä tekee vapaaehtoisesti niin ei välttämättä arvosteta samalla tavalla kuin jos sitä tekee palkallisesti. Ja sitä täytyy paljon enemmän perustella, laittaa ansioluetteloon tai työhakemukseen, että tämä tarkoittaa oikeasti sitä. Että olen oikeasti johtanut, en ole vain käynyt vetämässä hallituksen kokouksia. Vaan että se tarkoittaa todella sitä. Olen saanut huomata urani aikana myös sen, kuinka näitä erilaisia taitoja arvostetaan. Sitten mietin vielä tuota vanhemmuutta. Sekin on ollut minusta kiinnostavaa, että kun asun Tampereella, joka on maailman ihanin paikka. Mutta sekin on kiinnostavaa se, että Helsingin ja Tampereen välimatka tuntuu olevan suuri. Olen kyllä tehnyt töitä Helsingissä, koko työurani on melkein tapahtunut Helsingissä. Tällä hetkellä minulla ei ole työhuonetta, mutta jos olisi niin se olisi varmaankin Helsingin yliopistolla. Mutta todella monet työnantajat tuntuu ajattelevan, että tämä välimatka on niin kamalan suuri. Tai minulta usein kysellään, että kuinka jaksan reissata ja voi kauheeta. Tulee hiukan sellainen olo, että halutaan ottaa huomioon elämäni tilannetta ja elämäni niin paljon, että se saattaa mennä jopa holhoamisen puolelle.

Amu Urhonen: Ja kyllä huomaan tämän itsessäkin, että saatan ajatella jostain työnhakijasta että voi ei, sillä on pieniä lapsia, ei se varmaan, jaksakohan se tätä. Ja sitten huomaan itsekin, että ei ole minun tehtäväni arvioida sitä. Totta kai pitää huolehtia jaksamisesta ja olla siitä kiinnostunut. Mutta jos, tai se ei saa mennä holhoamisen puolelle. Tämä nyt oli tällainen aika yleisen, polveileva pohdinta tästä aiheesta. Mutta monet asiat ovat toki vaikuttaneet uraani, sekä kielteisesti että myönteisesti.

Haastattelija: Siirrytään sitten katse yhteiskunnalliselle tasolle. Tähän mennessä puhutun perusteella on jo vähintäänkin selvää, että olet urallasi päässyt tai joutunut tarkastelemaan työelämän ableismia monelta kannalta. Miltä se mielestäsi tänä päivänä näyttää korkeakoulutetun ihmisen näkökulmasta, missä ja miten ableismi meillä näkyy, jos ajatellaan erityisesti korkeakoulutettujen työelämää ja työmarkkinoita?

Amu Urhonen: Tuo on todella hyvä kysymys, ja minusta olisi kiva jos siitä olisi enemmän tutkimusta. Oma ammattiliittonikin voisi varmaan vähän, olen ollut myöskin oman ammattiliittoni yhteiskunta-alan korkeakoulutettujen valtuuston puheenjohtaja ja olen ay-aktiivi. Me voisimme enemmän tehdä myös sen eteen, että tästä asiasta tiedettäisiin enemmän. Se mikä tiedetään, on se, että Suomessa on paljon korkeasti koulutettuja vammaisia ihmisiä jotka eivät pääse töihin. Esteettömyys on todella suuri kysymys, tai siinä on todella paljon puutteita. Ihan konkreettisesti se näkyy niin, että ei voi koskaan tietää pääseekö ihan työpaikalle. Ehkä hyvä esimerkki oikeasti rakenteellisesta ableismista on se, että silloin kun Suomeen tuli saavutettavuusdirektiivi jota Suomi aktiivisesti muuten vastusti. Se kuitenkin tuli, niin sehän saatettiin koskemaan vain julkisia verkkosivustoja ja julkisia järjestelmiä. Mutta esimerkiksi intranetit, kun työpaikoilla on erilaisia intranettejä. Niin niitä ei tarvitsekaan tehdä sen direktiivin mukaan saavutettaviksi. Näkövammaisten ruudunlukulaitteille tai muille apuvälineille. Minusta tämä on todella kiinnostavaa, että ajattelutapa on se, että vammaisen ihmisen paikka ei ole organisaatiossa töissä vaan asiakkaana. Tämä on minusta todella konkreettinen ja aika surullinen esimerkki siitä minkälaisiin ongelmiin suomalainen vammaisen henkilö voi törmätä. Se oletus on niin voimakkaasti se, että eihän vammaisen mene töihin. Ei edes yritä. Ei edes lainsäätäjät ajattele, että täytyy turvata se työn tekeminen, mahdollisuus siihen työntekemiseen sille vammaiselle ihmiselle. Ja voi olla monenlaisia muitakin ongelmia, mitkä tulee, ne liittyvät asenteisiin mutta ne liittyvät kyllä myös ihan sääntelyyn. Eli meillä ei kovin laisakaan ole mitään voimakkaita pakotteita tai velvoitteita siihen, että vammaisia ihmisiä otettaisiin töihin.

Amu Urhonen: Se tuntuu minusta hassulta, niin kun sanottu, olin siellä Kynnys ry:ssä töissä kymmenen vuotta, tai enemmänkin olin, ensin työntekijänä ja sitten puheenjohtajana. Ja mehän palkkasimme pelkästään vammaisia henkilöitä oikeastaan. Meillä oli hyvin vähän ei-vammaisia henkilöitä töissä. Ja kaikki meni hyvin, ja se oli todella hienoa ja työyhteisö oli oikeasti moninainen. Ja mehän tiedämme tutkimuksista, että moninaisuus oikeastaan on työpaikalle ja järjestölle tai yritykselle suuri suuri etu. Koska silloin monenlaiset näkökulmat tulevat esille työssä ja työn jälki on parempaa. Mutta tietääkseni Suomessa ei ole kauheasti tehty tämän asian eteen yleisesti mitään. Minulla on hiukan sellainen olo, että kun olen tutkimuksia lukenut ja keskustellut asiantuntijoiden kanssa. Että juhlapuheita kyllä on ja Työ- ja elinkeinoministeriöhän taannoin teki selvityksenkin vammaisten työllisyyden parantamisesta. Mutta kovin sille asialle ei ole tehty mitään. Ja se taas johtaa siihen, että vammaisten henkilöiden on vaikeampi päästä töihin. Jopa joskus aika mahdotonta päästä töihin. Tämä on surullista. Siinä selvityksessäkin tuntui siltä, kun sitä luin silloin muutama vuosi sitten, että siinäkin oli keskitytty kaikkeen muuhun kuin työministeriön omaan lainsäädäntöön. Siinä puhuttiin vammaispalveluista ja siinä puhuttiin sen tyyppisistä asioista. Mutta siinä ei paljon puhuttu siitä, mitä työvoimahallinto itse voisi tehdä ja mitä sen pitäisi tehdä. Minkälaista sääntelyä, minkälaisia sääntöjä, minkälaisia vaatimuksia työelämälle pitäisi oikeasti asettaa. Jos verrataan vaikka Yhdysvaltoihin tai Britanniaan, niin

esimerkiksi Suomessa työelämän syrjintää ei tunnusteta kovin hyvin. Ei lain tasolla eikä käytännössä. Vaan on aika helppo vaan jättää valitsematta vammaisen henkilö ihan millä tahansa perusteilla. Koska esimerkiksi myönteistä erityiskohtelua käytetään suomalaisessa työelämässä todella harvoin. Ehkä tämä nyt oli taas kerran, meni hiukan ehkä sivuun. Mutta ei ole hyvä tilanne.

Haastattelija: Ei mennyt lainkaan kysymyksestä sivuun, annoit minulle hyvän tilaisuuden mainostaa podcast-sarjan muita jaksoja. Tästä mainitusta Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksestä jutellaan toisessa jaksossa, jossa haasteltavana on selvityksen tekijä Anni Kyröläinen, mennään selvitykseen hiukan syvemmin silloin. Ja toisaalta tutkimustuloksista siitä, minkälaista hyötyä ja minkälainen vahvuus työyhteisölle on työyhteisön moninaisuus, on jonkin verran keskusteltu tämän sarjan rasismia käsittelevissä jaksoissa. Tervetuloa kuuntelemaan niitäkin.

Haastattelija: Nyt joudun paljastamaan millainen fanipoika hetki tämä haastattelu minulle henkilökohtaisesti on. Kirjoitit nimittäin vuonna 2011 vammaispoliittisen pamfletin nimeltään Kompastuksia, jossa analysoit ja kommentoit terävästi rikkain sanankääntein suomalaista yhteiskuntaa ja sen tekemää vammaispolitiikkaa. Tuo kirja teki minuun aikanaan lähtemättömän vaikutuksen ja olen sitä lehteillyt monesti tässä vuosien aikana. Osana kirjaa laadit teemoitetun toimenpidelistan, jolla vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa parannetaan. Tuon listan työelämäosuudessa vaadit muun muassa, että vammaisia ihmisiä pitää palkata osaamisen, ei hyväntekeväisyyden takia. Että vammaisille on maksettava asianmukainen palkka tehdystä työstä. Ja että työntekoa pitää voida kokeilla menettämättä sosiaaliturvaansa silloinkin kun ei ole varma, että pystyy jatkamaan. Kuulostavat eittämättä asioilta, joiden pitäisi olla hyvinvointivaltiossa itsestään selviä. Kirjan julkaisusta on nyt 11 vuotta. Mikä on tilanne nyt, onko mikään muuttunut? Ovatko nämä asiat yhtään lähempänä itseäänselvyyksiä kuin tuolloin?

Amu Urhonen: Ongelmahan on, että me emme tiedä. Viimeksi vammaisten työllisyydestä, työelämästä tehtiin kunnollinen tieteellinen selvitys kaksikymmentä vuotta sitten. Ja juuri ajattelin eilen, kun nämä kysymykset sain, että ei herran jumala, että jo yksitoista vuotta. Tyttäreni on yksitoista vuotta ja siitähän on jo ikuisuus, kun hän syntyi. Mutta valitettavasti nämä asiat eivät ole muuttuneet, lainsäädäntö ei ole missään määrin muutettu. Ihmisoikeusliitollahan oli taannoin kampanja, joka tähtäsi siihen, että kehitysvammaisille maksettaisiin asianmukaista palkkaa heidän tekemästään työstä. Mutta eipä sekään ole tainnut mihinkään johtaa käsittääkseni. Ja me emme yksinkertaisesti tiedä onko vammaisten ihmisten osallisuus työelämässä, työllisyys, lisääntynyt. Koska sellaisia tilastoja ei paljon tehdä. Ja Suomessa ehkä sanoisin, että Suomessa ei paljon ole kunnianhimoa tämän asian suhteen. Suomessa olemme kovin allergisia kaikille kiintiöille, velvoitteille. Tämä näkyy jo esteettömyyslainsäädännössä. Sitä ei haluta kiristää. Puhumattakaan monista muista lainsäädännön elementeistä. En ihan perustellusti, en voi tieteellisesti, perustellusti vastata tähän kysymykseen. En yksinkertaisesti tiedä. Kehitysvammaisten määrä työ- ja päivätoiminnassa ei ole vähentynyt. Heitä ei ilmeisesti ole sieltä mennyt laajoin joukoin työmarkkinoille. Vaikka välillä kyllä luen lehdistä ja kuulen, että joku on saanut työpaikan.

Mutta ei se mikään valtavirran ilmiö valitettavasti ole. Ja itse asiassa minun on vielä pakko. Tiedän, että, no taas aktivisti valittaa, mutta se ilmiö, mikä minua huolettaa todella paljon, missä on menty jopa huonompaan suuntaan. On se, että sen jälkeen kun päivätoiminnasta tuli subjektiivinen oikeus vaikeasti vammaisille ihmisille, on ollut nähtävissä sellaista trendiä, olen nähnyt omassa lähipiirissäni sellaista trendiä, että sellaiset vammaiset nuoret, jotka käyvät erityiskoulua. Niin heidät, sen sijaan, että heidät ohjattaisiin toiselle asteelle opiskelemaan, mikä olisi ihan kohtuullista, etenkin nyt kun meillä on koulutustakuut ynnä muut, niin heidät ohjataan päivätoimintaan.

Amu Urhonen: Ja päivätoimintahan usein on, jos rumasti sanon, niin tyyliin askartelua. Ei se ole elämän ura, ei sen pitäisi olla elämän ura kenellekään. Olen nähnyt tällaisia tapauksia, minusta yksikin tällainen tapaus on liikaa. Se minua huolettaa paljon ja siitä ei edes paljon puhuta. En tiedä miksi ei. Ajatellaanko ehkä, että he ovat jotenkin menetettyjä tapauksia, ei kukaan ole menetetty tapaus. Mutta se on surullista. On toki hyvä, että esimerkiksi se selvitys mikä mainittiin. On hyvä, että tällaisia asioita tehdään ja selvitetään. Mutta tuntuu siltä, että ne eivät oikein johda mihinkään. Niin se on ikävää. Ja tokihan, kun sanoin, että en tiedä. Niin tiedon tuotanto ja tilastointi olisi kyllä tärkeää. Että tätä asiaa voisi arvioida ja seurata myöskin kuinka tämä sujuu.

Haastattelija 1: Onko ihmisillä jotain tyypillisiä harha- tai väärinkäsityksiä vammaisista henkilöistä tai ableismista työelämässä? Tai hieman kääntäen esteettömyydestä tai saavutettavuudesta? Jos on, nyt on oiva tilaisuus korjata ne.

Amu Urhonen: Mistä aloittaisin? Kyllähän niillä on. Olen tehnyt urani aikana töitä vaikka kenen kanssa, arkkitehtien kanssa ja olen ollut naimisissakin arkkitehdin kanssa. Ja tiedän, okei, hän oli, tämä entinen aviomieheni oli kyllä oikein esteettömyyden puolella. Mutta kaikki arkkitehdit eivät ole ja monet ajattelevat, että se on vain turha lisä, tai ikävä velvollisuus joka täytyy toteuttaa. Myöskin monta kertaa kuuluu puhetta, että esteettömyys on joku, että se tulee kalliiksi. Mutta oikeastaanhan näin ei kuitenkaan ole. Kun esteettömyys toteutetaan hyvin ja suunnitellusti niin ei se niin kauheasti kuitenkaan, jos ajattelee sen rakennuksen koko elinkaarta. Niin ei se nyt kauheasti lopulta maksa. Eikä se ole rumaakaan, kuten usein ajatellaan. Sitä ei ehkä Suomessa ymmärretä ihmisoikeusasiaksi. Vaan argumentoidaan sillä, että kun vammaisia on niin vähän, tai eiväthän he tänne tule. Ei ymmärretä sitä, että kun on kysymys ihmisoikeuksista, niin ihmisoikeudet ovat jokaisen yksilön oikeuksia. Jokaisella yksilöllä, riippumatta siitä, onko minua 10 000 tai onko minua yksi, niin niiden täytyy kuitenkin toteutua. Todella usein törmään siihen, kun keskustelen ihmisten kanssa vammaisten työllistämisestä, kun kysyn. Suomessa on jopa vammaisjärjestöjä, jotka eivät palkkaa vammaisia ihmisiä. Siellä saatetaan sanoa, tai työnantajat saattavat, en nyt puhu pelkästään vammaisjärjestöistä, mikä minusta on aika järkyttävää, että vammaisjärjestö ajattelee niin. Mutta vammaisten ihmisten osaamiseen ei välttämättä luoteta, pelätään ehkä sitä että vammaiset ihmiset vaativat hurjasti muiden

työntekijöiden aikaa. Tai että se on jotenkin vain todella erikoista. Tällaisia todella monenlaisia vääriä uskomuksia on. Ja sosiaaliturvaankin liittyy monenlaisia vääriä uskomuksia. Ehkä sen haluaisin sanoa, kun meille, tai olen viime aikoina pohtinut paljon myös itsesyryntää. Kun teimme selvityksen vammaisten osallisuudesta puolueutoimintaan, siinä tuli todella selkeästi ilmi, että vammaiset puolueutoimijatkin syrjivät itseään. Tämä on varmaankin työmarkkinoilla vähän sama. Täytyy muistaa, että vammaiset ihmiset elävät tässä ableistisessa maailmassa ja ehkä se myöskin johtaa siihen, että he eivät välttämättä itse kehtaa niitä paikkoja hakea. Tai hakeutua tiettyihin tehtäviin.

Amu Urhonen: Niin ajattelen, että tähän ongelmaan auttaisi myös se, että vammaisille ihmisille itselleen puhuttaisiin hiukan toisella tavalla ja suhtauduttaisiin kannustavammin. Ja myöskin ihan tietoisesti, kyllä olen itse nähnyt sen, mitä tapahtui, kun meille Kynnys ry:n palkattiin vammaisen henkilö, joka saattoi itsekin olla vähän epävarma siitä, miten tämä nyt menee ja osaanko minä. Ja se kaikki meni hyvin ja hänestä tuli kovan luokan osaaja. Ihan kaikki syyllistyy ableismiin. Itsekin välillä huomaan syyllistyväni ableismiin omassa elämässäni ja muutenkin. Ehkä hyvä uutinen on se, että usein kun kuitenkin vammaisen henkilö jotain työtä tekee ja pääsee töihin. Niin se usein kuitenkin sujuu ihan hyvin. Tokihan ainahan työelämässä on kaikenlaisia tilanteita, mutta se ei ehkä ole kiinni vammaisuudesta. Ehkä niitä harhakäsityksiäkin. En tiedä, olen miettinyt tätä todella paljon. Jos koko ajan puhumme siitä, kuinka asenteet ovat ongelma ja asenteita täytyy muuttaa. Luettelemme väärinkäsityksiä, niin siinä voi käydä myöskin niin, että ne vaan vahvistuvat sen sijaan, että ne muuttuisivat. Olisiko aika ehkä myöskin puhua siitä, miten asiat todella on. Ja antaa hyviä esimerkkejä. En tiedä, mutta aina välillä tuntuu siltä, että emme pääse eteenpäin. Hoemme vain sitä, että okei, on tällainen ajatus ja kyllä tämä on varmasti pahempi muualla kuin meillä. Suomessa ollaan kovin varmoja siitä, että meillä kaikki asiat ovat hyvin. Ja sanotaan, että on meillä ainakin paremmin kuin jossain kehitysmaassa. Okei, kattelen kehitysmaiden menoa, niin menevät ohi kohta. Koska siellä oikeasti halutaan muuttaa asioita. Ja ehkä vielä sanoisin asenteista sen, että minua myöskin vaivaa se keskustelu, että puhutaan paljon asenteista ja usein jopa sanotaan, että meillä on hyvä lainsäädäntö mutta kun sitä ei noudateta. Ehkä laki koetaan niin pyhänä asiana, että siihen ei haluta kajota. Kun minusta sellainen laki, joka ei sisällä elementtejä, jotka velvoittavat oikeasti noudattamaan, pakottaan noudattamaan sitä. Ei se ole kovin hyvä laki.

Amu Urhonen: Ja myöskin tiedämme, että sääntelyllä ja lainsäädännöllä voimme muuttaa myöskin asenteita ja voimme muuttaa ihmisten käyttäytymistä. Huomasin sen hyvin juuri, olen lähdössä interreilaamaan kesäksi ja huomasin, että en löydä mistään tietoa siitä, miten pyörätuolipaikka varataan Interrailin sivuilla. Kaikilla sivuilla oli tieto siitä, miten varaan avustajapalvelun että pääsen junaan. Mutta missään ei kerrota, miten varaan sinne junaan paikan. Sitten tajusin, että se hän johtui siitä, että on olemassa EU-direktiivi, joka velvoittaa kertomaan, tai joka velvoittaa järjestämään maksuttoman palvelun, että pääsee liikennevälineeseen, oli se lentokone tai bussi tai juna. Mutta sellaista lainsäädäntöä ei ole joka velvoittaisi kertomaan, miten ostan pyörätuolipaikan. Tämä on ohjannut tämä

lainsäädäntö tätä rautatieyhtiöitä myöskin antamaan sen tiedon siitä avustajapalvelusta hyvin selkeästi omilla verkkosivuillaan. Ja kiinnittämään huomiota siihen, eikä siihen paikan varaukseen. Tämä on minusta hyvä, joskin aika pieni esimerkki, siitä, miten se lainsäädäntö oikeasti voi vaikuttaa siihen käyttäytymiseen.

Haastattelija: Ja tuossa mainitsit myös ehkä itseään toteuttavat ennustukset, yritetään nyt päästä niistä, tai yritetään tuoda vastapainoa sille mahdolliselle noidankehällä. Onko meillä toivoa paremmasta huomisesta, jos ajatellaan vaikka viiden, kymmenen vuoden aikajänteellä? Miltä suomalaisen työelämän ableismi silloin näyttää? Ja onko paremmasta huomisesta toivoa vai ei, ja miksi näin?

Amu Urhonen: Kyllä täytyy ajatella, että on. Meillä on kuitenkin työministeriössä tällä hetkellä hyviä ihmisiä, jotka tekevät hyvää työtä, ja haluavat viedä tätä asiaa eteenpäin. Uskon, että kun meillä nyt on kuitenkin, Suomihan ratifioi vasta viisi vuotta sitten vammaisten oikeuksien sopimuksen. Mikä on järkyttävää, että niin myöhään. Kuitenkin Suomi on ratifioinut sen ja siellähän myöskin puhutaan työelämäoikeuksista todella paljon. Niin uskon, että se tuo ehkä kunnianhimoa tähän työhön. Ja me kaikkemme teemme, että tämä asia menisi eteenpäin ja toteutuisi. Ja luulen, että esimerkiksi kampanjat, kuin vaikka Ihmisoikeusliiton kampanja, kyllä se vaikuttaa keskusteluun. Ja se vaikuttaa siihen, että yhä useampi ihminen miettii näitä asioita. Se, kuinka nopeasti se näkyy lainsäädännössä, niin se on minusta hyvä kysymys. Ja luulen, että myös muissa maissa yleistyy ajatus siitä, tai yleistyy vammaisten työllistyminen. Ja jos esteettömyysnormi puree, niin että yhä useammat työpaikat ovat esteettömiä. Niin kyllä tässä voi tapahtua hyviäkin asioita. Toki se vaatii työtä, mutta en pelkää työntekoa. Ja Suomessa varmasti moni muukin on ihan valmis tekemään tämän asian eteen töitä. Kyllä minun täytyy ajatella, että on toivoa. En muuten pystyisi olemaan.

Haastattelija: Mitä haluat sanoa niille opiskelijoillemme jotka painivat työelämän ja yhteiskunnan ableismin tuottaman syrjinnän ja haasteiden kanssa omalla urallaan elämässään juuri nyt?

Amu Urhonen: Jaa-a. Haluaisin varmaan sanoa, että tee vaan. Jos jää miettimään mitä muut ajattelevat ja mitä muut tekevät, niin se johtaa kyllä masennukseen ja lamaannukseen ja se ei ole hyvä asia. Olen itse ajatellut aina sillä tavalla, että minun on helppo ylittää kaikki odotukset, koska vammaisena ihmisenä minulta ei odoteta mitään. Ja se on myöskin antanut vapauden, että okei, joka tapauksessa ylitän kaikkien muiden odotukset. En ehkä omiani, mutta kaikkien muiden ihmisen odotukset vaikka tekisin mitä. Vaikka vain lähtisin ulos ovesta, niin sekin on jo, sekin ylittää odotukset. Sitten myöskin ajattelisin kyllä, että kannattaa olla hankala. Jos huomaa että jossain on tosiaan ihan selkeästi syrjintää, niin kannattaa kyllä puuttua. Ja kannattaa kyseenalaistaa, kannattaa kysyä miksi minua

kohdellaan näin. Ja myöskin tuoda se asia esiin. Siitä voi saada hankalan ihmisen maineen, siitä voi koitua kaikenlaisia ongelmia. Mutta jos ei tee mitään, niin maailma ei kyllä kehity paremmaksi. Ja oma elämäkään ei kehity paremmaksi. Vaan kannattaa oikeasti miettiä ja perustella. Ja onhan usein niinkin, vaikka sanoinkin että niiden arkkitehtien kanssa on vaikea välillä tapella, kun he ajattelevat, että esteettömyys on kiusantekoa heille tai heitä kohtaan. Niin on myös niin, että todella usein ne asiat vaan jäävät huomaamatta. Että ableismi johtuu vain siitä, että joku ei ajattele ja että se asia todellakin voidaan korjata, jos siitä sanotaan. Jos tuntuu siltä, ettei itse uskalla tai halua ottaa sitä. Niin on onneksi olemassa järjestöjä ja ihmisiä joihin voi myöskin ottaa yhteyttä. Jotka voivat auttaa viemään sitä asiaa eteenpäin. Sellaista suosittelisin.

Haastattelija: Haluatko lisätä vielä jotain ennen kuin lopetamme?

Amu Urhonen: Ehkä sanoisin vielä sen, tuosta ableismista ylipäätään. Minusta olisi todella hyödyllistä ylipäätään suomalaisessa työelämässä keskustella siitä, minkälaisia oletuksia eri työtehtävien tekemiseen liittyy. Vaikka kirjoittaa auki, mitä tässä työssä täytyy tehdä ja millä tavalla ne tehdään. Olemme huomanneet esimerkiksi, että ihminen joka tarvitsee apuvälinettä soittamiseen, joka ei siis pysty soittamaan perinteistä instrumenttia vaan tekee musiikkia jollakin mukautetulla soittimella. En ymmärrä musiikista mitään mutta olen ymmärtänyt, että on olemassa soittimia jotka eivät ole perinteisiä. Mutta niillä tehdään musiikkia, niillä soitetaan ja niillä sävelletään. Niin sellainen ihminen ei tässä maassa saa musiikkikoulutusta edes ihan perustasolla lainkaan. Koska ajatellaan, että jos haluaa olla muusikko, niin pitää pystyä soittamaan jotain soitinta tai laulamaan. Ja tämä on minusta hyvä esimerkki siitä, kuinka meidän pitäisi pysähtyä miettimään, millä kaikilla tavoilla asioita, työtä voi tehdä. Millä tavoilla ihmisten kyvyt saadaan käyttöön. Kuinka ihmiset voivat käyttää omaa osaamistaan ja olla hyödyksi siellä työpaikalla. Tämän tyyppistä paljon, paljon laajempaa keskustelua tarvitsemme suomalaisessa työelämässä. Sen sijaan että viilaamme jotain, että pidämme juhlapuheita siitä, kuinka tärkeää on ottaa vammaisia ihmisiä. Tai en tiedä, kyllähän juhlapuheetkin ovat tärkeitä, mutta ne pitäisi myös toteuttaa. Ne asiat mitä siellä juhlapuheissa sanotaan. Täytyy oikeasti olla kunnianhimoa. Tämän ehkä haluaisin sanoa.

Haastattelija: Suuri kiitos haastattelusta Amu, oli etuoikeus saada sinut mukaan ohjelmaan.

Amu Urhonen: Kiitos, oli kivaa.

Haastattelija: Kiitos kun kuuntelit Kaikkien työelämä -podcastia. Podcastin on tuottanut Helsingin yliopiston urapalvelut.

Helsingin yliopiston urapalvelut 2022

[äänite päättyy]